

Türkiye İşçi Partisi
Genel Merkezi

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
T Ü Z Ü Ğ Ü

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

A T A T Ü R K Diyor ki :

Biz hdyatını, bağımsızlığını korumak için çalışan emekçileriz, zavallı bir halkız. Ne olduğumuzu bilelim. Kurtulmak, yaşamak için çalışan ve çalışmak zorunda olan bir halkız! Bundan dolayı her birimizin hakkı vardır, yetkisi vardır. Fakat çalışmakla bir hakkı elde ederiz. Yoksa sırt üstü yatmak ve hayatını çalışmadan geçirmek isteyen insanların bizim toplumumuz içerisinde yeri yoktur, hakkı yoktur! O halde söyleyiniz efendiler! Halkçılık toplum düzenini emeğine, hukukuna dayandırmak isteyen bir sosyal doktrindir. Efendiler! Biz bu hakkımızı korumak, bağımsızlığımızı güven altında bulundurabilmek için, toptan, milletçe bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı milletçe savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız.

1 Aralık 1921 — ANKARA

Dizgi : İstanbul Matbaası
Baskı : Büyük Matbaa
1965 İstanbul

İşbu Tüzük, Türkiye İşçi Partisinin 9 ve 10 Şubat 1964 günleri İzmir'de toplanan Birinci Büyük Kongresi'nin kabul ettiği değişikliklerle yeniden tabedilmiştir.

BÖLÜM I

A — AD ve MERKEZ

MADDE 1 — Türkiye İşçi Partisi, Cemiyetler Kanununa göre kurulmuş siyasi bir dernektir. Merkezi şimdilik İstanbul'dadır. Genel Yönetim Kurulu kararı ile Ankara'ya götürülebilir.

B — KARAKTER ve AMAÇ

MADDE 2 — Partinin karakteri : Türkiye İşçi Partisi Türk işçi sınıfının ve onun demokratik öncülüğü etrafında toplanmış bütün emekçi sınıf ve tabakaların (İrgat ve küçük köylülerin, aylıklı ve ücretlilerin, zanaatkarların, küçük esnaf ve dar gelirli serbest meslek sahipleri ile ilerici gençliğin ve toplumcu aydınların) kanun yolundan iktidara yürüten, siyasi teşkilâtıdır.

T.İ.P., Yurt ve Dünya olaylarını Türk işçi sınıfı ve emekçi halk yığınları açısından değerlendirir; onların menfaatlerini savunur; hak ve hürriyetlerinin gerçekleştirilmesi için mücadele eder.

Ulusun büyük çoğunluğunu meydana getiren emekçi halk yığınları, bütün zenginliklerin, bütün değerlerin gerçek yaratıcısı, sosyal gelişmenin biricik itici kuvvetidir. Üstelik bu işin ağır yükünü de onlar taşırlar. Bundan dolayı emekçi halk yığınlarının hak, hürriyet ve menfaatleri için mücadele etmek, aslında Türk ulusunun bütününün hakları, hürriyetleri ve yüksek menfaatleri için mücadele etmektir.

T.İ.P., ırk, din, mezhep, deri rengi, kadın-erkek ayırımı gözetmeden ve hangi sınıftan gelirse gelsin, parti program ve tüzüğünü benimsemiş, emekten yana olan bütün yurttaşlara saflarını açık tutar.

MADDE 3 — Partinin amacı : T.İ.P. nin amacı, Anayasa ve kanunların tanıdığı hak ve hürriyetlere dayanarak, programında açıklanan esasları gerçekleştirmektir.

Türkiye'nin ileri bir toplum haline getirilmesi işi ile, emekçi halk yığınlarının yurt işlerinde söz ve karar sahibi olmaları, insanca yaşama şartlarına kavuşmaları işi, bir tek dâvanın birbirine bağlı bölümleridir; biri gerçekleştirilmeden öteki gerçekleştirilemez. Çünkü emekçi halk yığınlarının, insanca yaşama şartlarına kavuşmaktan doğan inanlı ve şevkli çabası sağlanmadıkça, Türkiye kalkınamaz, çağdaş medeniyete ulaşamaz. Bu gerçeği iyice kavrayan T.İ.P. nin programında açıklanan amacı, özet olarak şudur :

İşçi sınıfını ve bütün emekçi halk yığınlarını, eğitip aydınlatarak, Ulusal kalkınma ve ilerlemenin bilinçli itici kuvveti haline getirmek;

Anayasa teminatı altında olan hak ve hürriyetlerine sahip çıkacak işçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının, yurt işlerinde söz sahibi olmasını sağlamakla, büyük toprak sahiplerinin ve şehirli büyük sermayecilerin, demokratik rejimi aksatan, ekonomik kalkınmayı, sosyal ve kültürel gelişmeyi frenleyen, sosyal adalet ve güvenliğe karşı koyan, zararlı nüfuz ve hâkimiyetlerini önlemek;

Sanayileşmeye öncelik veren, plânlı, emekten yana ve emekçi halk yığınlarının iştiraki ile işleyen bir devletçiliğin, ulusal ekonomide, sosyal ve kültürel hayatımızda düzenleyici ve yönetici temel kuvvet olmasını sağlamak;

Özel sektörü, ulusal ekonominin genel plâna bağlı yararlı bir kesimi haline getirmek;

Ve böylece siyasi demokrasiye ekonomik ve sosyal bir öz kazandırarak, daha ileri bir toplum düzenine, demokratik yoldan geçiş şartlarını hazırlamak;

Bu maksatla :

a) Ulusal Ekonomide kilit taşı vazifesi görenlerden başlayarak ve ekonomik kalkınma ve sosyal ilerlemenin gerekli kıldığı bir sıra izleyerek, büyük üretim ve mübadele araçlarını devletleştirmek;

b) Kurulmamış temel sanayi kollarını devlet eli ile, devlet malı olarak kurmak ve işletmek;

c) Topraksız veya az topraklı köylüyü topraklandırmak ve en yeni araçlarla, en ileri teknikle donatarak, en verimli işletmecilik sistemi içinde (devlet nümune çiftliklerine, üretim kooperatiflerine ve özel işletmeciliğe yer veren bir sistem içinde), çalışmasını sağlamak; şehirle köy arasındaki, köyün geri kalmasına sebep olan temelli ayrımları gidermek;

ç) Sanayi ve tarımda kalkınıp ilerleme, belirli bir eğitmeden geçmiş emek gücüne ve kadrolara ihtiyaç gösterdiğinden, genel ve teknik eğitimi ekonomik kalkınmaya paralel olarak, ivedilikle yaymak ve ilerletmek;

d) Ekonomik kalkınma ve kültürel ilerleme birbirini karşılıklı olarak etkilediğine ve amaç sadece üretimde verimi arttırmak olmayıp, kafa işçiliği ile kol işçiliği arasındaki ayrımları kaldırarak, bütün yurttaşların kişiliklerini sonuna kadar geliştirmelerini sağlamak olduğuna göre, halk yığınlarının yaratıcı güçlerini açığa çıkaracak kültür çalışmalarına hız vermek; yurt ölçüsünde kültür merkezleri kurmak;

e) Herkesi iş-güç sahibi etmek; işsizliğe kesinlikle son vermek ve Ulusal gelirin dağıtımında emeğe göre gelir ilkesini hâkim kılmak; yani herkese yaptığı işe göre ücret, aylık ve gelir sağlamak;

f) Ulusal varlığımızı ve bağımsızlığımızı her şeyin üstünde tutan ve bütün devletlerle eşitlik içinde dostluk münasebetleri kurmayı amaç bilen, Birleşmiş Milletler Anayasasına bağlı, Kurtuluş Savaşı Türkiye'sine yaraşır, barışçı bir dış politika savunmak;

Böylece Ulusal üretimi, ağır sanayi ve ileri teknik temelinde, toplumun ve emekçi halk yığınlarının boyuna artan her türlü ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanmış bir genel plâna göre, âhenkli biçimde geliştirmek;

Ve İNSANIN İNSAN TARAFINDAN SÖMÜRÜLMESİ SİSTEMİNE SON VERİP, Türkiye'yi, halkı artık Yurt işlerinde gerçekten söz ve karar sahibi olan ve kardeşçe dayanı-

şarak, işbirliği ederek hürriyet ve eşitlik içinde, her bakımdan insanca, dopdolu yaşayan, medeniyeti ve kültürü ileri, tam bağımsız, insanlığın hizmetinde, barışçı, tam demokratik bir ülke haline getirmektir.

Halkın oyu ile kanun yolundan iktidara gelen T.İ.P., halkın oyunu kaybedince, yine kanun yolundan iktidardan çekilir.

B Ö L Ü M II

A — ÜYELİK

Üyelğe giriş şartları :

MADDE 4 — Üyelik için gerekli şartlar şunlardır:

- Türk vatandaşı, medeni ve siyasi haklara sahip ve 21 yaşını bitirmiş olmak;
- Aidat ödemeyi taahhüt etmek (aidat ayda en az 100 kuruştur. Merkez Yürütme Kurulu en az aidat haddini her yıl yeniden tayin eder; en yüksek aidatı Cemiyetler Kanunu gösterir. Bağış serbesttir);
- Parti program ve tüzüğünü benimsemiş, bu yolda çalışmayı, verilecek parti vazifelerini yapmayı kabul etmiş olmak;
- Başka bir siyasi partide kayıtlı olmamak.

Usul :

MADDE 5 — Partiyeye girmek isteyenlerin kaydı çalıştığı veya oturduğu ilçede yapılır. Durumunda Kanunlara ve Parti tüzüğüne aykırı bir husus görmezse İlçe Yönetim Kurulu adayın kaydına karar verir, üye kütüğüne işler, giriş beyannamesini bir sureti ile birlikte İl Yönetim Kuruluna gönderir. İl Yönetim Kurulu sureti alıkoyarak ashını Genel Merkeze sunar. İl Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulu, giriş beyannamesini aldıkları tarihten en geç üç ay içinde İlçe Yönetim Kurulunca verilen üyelğe kabul hakkındaki karar iptal etmedikleri takdirde kayıd işlemi kesinleşir.

İtiraz :

MADDE 6 — Partiyeye üye yazılmak isteği İlçe Yönetim Kurulunca reddedilen veya bir ay içinde karara bağlanmayan aday bu duruma, sırası ile İl Yönetim Kurulunda ve Merkez Yürütme Kurulunda itiraz edebilir. Merkez Yürütme Kurulunun kararı kesindir.

B — ÜYELERİN HAKLARI ve ÖDEVLERİ

MADDE 7 — Seçmek ve seçilmek her üyenin hakkıdır. Şu kadar ki bu hakkı kullanabilmek için üyelerin, Merkez Yürütme Kurulundan bedeli mukabilinde alınan, Genel Merkezce mühürlü ve her yıl yenilenen kimlik kartlarını ibraz etmeleri şarttır. Üyeler bu kimlik kartını, bağlı oldukları İlçe Yönetim Kurullarına başvurarak imzalatmak zorundadırlar.

Parti üyesi aidatını geciktirmeksizin öder; bu, partiye bağlılığının ilk maddi delilidir.

Parti üyesi, program ve tüzüğe ve yetkili parti organlarının karar ve direktiflerine uyar ve kendisine verilecek ödevleri eksiksiz yerine getirmeye çalışır; bütün seçimlerde parti adaylarına oy verir ve onlar için propaganda yapar; parti programını, amaçlarını anlatmak ve benimsetmek için her fırsattan yararlanır; partiye yeni üye kazandırmak için çalışır; parti meselelerini en geniş hürriyet ile parti organları içinde tartışır, karara bağlanan bir konuda kendisi aksi görüşte olsa bile karara uygun hareket eder (Yapıcı ve objektif tenkit, meseleleri aydınlatmakta ve hakikate ulaşmakta en emin yoldur. Tenkit eden de edilen de hakikatin ortaya çıkması için birbirine yardımcı olur).

Parti üyesi parti görevinden doğan yetkilerini, kendisine veya başkanlarına özel çıkar sağlamak için kullanamaz.

C — ÜYELİKTEN ÇIKMA

MADDE 8 — Partiden çıkmak serbesttir. Çıkmak iste-

yen üye yazılı istifasını bağlı bulunduğu İlçe Yönetim Kuruluna verir, o da durumu İl eli ile Genel Merkeze bildirir.

Istifa eden üyenin yeniden partiye girebilmesi Merkez Yürütme Kurulunun kararına bağlıdır.

B Ö L Ü M III

Partinin Organları

MADDE 9 — Partinin organları şunlardır:

- a) Büyük Kongre;
- b) Genel Yönetim Kurulu;
- c) Merkez Yürütme Kurulu;
- ç) Merkez Haysiyet Divanı;
- d) İl ve İlçe Kongreleri;
- e) İl ve İlçe Yönetim Kurulları;
- f) İl Haysiyet Divanları.

A — BÜYÜK KONGRE

Kuruluş :

MADDE 10 — Büyük Kongre Partinin en yüksek organdır, kararları ilân olunur.

Büyük kongre, Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu üyeleri, Merkez Haysiyet Divanı üyeleri, İl Yönetim Kurulu Başkanları, İl Haysiyet Divanları Başkanları ve her ilde kayıtlı ve aidatını ödemiş, ilk (1000) e kadar olan üye sayısı için (1), (1001) den sonra gelen her tam (1000) üye sayısı için yine (1) delege hesabı ile seçilecek delegelerden kurulur. Şu var ki, üye sayısı ne olursa olsun, bir ilden, o ilin milletvekili seçimi kanununa göre çıkartacağı milletvekili sayısından çok delege seçilemez. Ayrıca Partinin kurucuları ile Parti üyesi bakanlar, milletvekilleri ve senatörler büyük kongreye delege olarak katılırlar.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 11 — Büyük Kongrenin görev ve yetkileri şunlardır :

a) Yurt ve Dünya olaylarını parti programı ışığında Türk işçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının menfaatleri açısından değerlendirmek;

b) Partiyi ilgilendiren bütün meseleleri ele alıp incelemek;

c) Genel Yönetim Kurulu çalışma raporunu tartışmak ve Genel Yönetim Kurulunun gelecek dönem için yapılmasını teklif ettiği işler hakkında bir karara varmak;

d) Genel Yönetim Kurulu üyelerini seçmek;

e) Merkez Haysiyet Divanı üyelerini seçmek;

f) Parti tüzüğünde veya programında, Parti amacını geriletmemek şartı ile değişiklik yapmak;

g) Hesapları incelemek, Genel Yönetim Kurulunu ibra etmek, bütçeyi onaylamak;

h) Belirli üyeler hakkında partiden çıkarma veya dikkati çekme cezalarını vermek; haysiyet divanlarınca verilmiş disiplin cezalarını kesin karara bağlamak;

i) Partinin kendi kendini feshedebilmesi için, tüzüğe göre kongreye katılması gereken üyelerin en az 2/3 sinin kongrede bulunması ve bunların feshe karar vermesi şarttır.

Bu suretle çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci toplantıda mevcudun 2/3 sinin ittifakı ile fesih kararı alınabilir.

Toplanması :

MADDE 12 — Büyük Kongrenin toplantıya çağırılması ve toplantısında Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır. Büyük Kongre iki yılda bir toplanır.

Genel Yönetim Kurulunun üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile bu sürenin 3 yıl olmasına karar verilebilir.

Toplantıların yeri, günü ve gündemini Genel Yönetim Kurulu kararlaştırır. Kongreye katılan üyelerin en az 1/20 i tarafından görüşülmesi istenen maddelerin gündeme alınması mecburidir.

İlk toplantıda gerekli delege tam sayısının çoğunluğu sağlanmazsa toplantı ertesi gün aynı yerde ve saatte çoğunluk aranmaksızın yapılır (Bu husus ilk ilânda bildirilir).

Çağırma Usulü :

MADDE 13 — Merkez Yürütme Kurulu, Büyük Kongrenin olağan toplantılarının yerini, gününü ve gündemini, toplantı gününden en az 2 ay önce teşkilâta bildirir; olağanüstü toplantılar için bu müddet iki haftadır.

Olağanüstü toplantılar, Genel Yönetim Kurulunun veya İl Yönetim Kurullarının 2/3 sinin veya Büyük Kongre delegelerinin 1/5 inin isteği ile yapılır. Bu istekler Merkez Yürütme Kuruluna bildirilir ve bu kurul bir ay içinde Büyük Kongreyi olağanüstü toplantıya çağırır.

B — GENEL YÖNETİM KURULU

Kuruluş :

MADDE 14 — Genel Yönetim Kurulu büyük kongre tarafından seçilir. Seçimden önce yoklama yapılarak, kongre çoğunluğunun bulunduğu tesbit edilir. Genel Yönetim Kurulu, mevcut delegelerin üçte iki çoğunluğu ve gizli oy açık sayımla parti üyeleri arasından seçilen 41 asil üyeden kurulur. Birinci oylamada bu çoğunluğu sağlayamayan adaylar için ikinci defa oylama yapılır. İkinci oylamada da gerekli çoğunluğu sağlayamayanlar üçüncü oylamaya girerler. Üçüncü oylamada üçte iki çoğunluk sağlayamayanlar arasından, üç oylamada toplam olarak en çok oy almış olanlar seçilmiş sayılır. Asli üye sayısı dolduktan sonra en çok oy alan adaylar, oy sıralarına göre yedek üye seçilmiş sayılırlar. Yedek üye sayısı 20 dir.

Genel Başkan bu kurulun da başkanıdır.

İki kongre arasında asli üye sayısı azalırsa boşluklar aldıkları oy sayısına göre yedek üyelerle doldurulur.

Yedek üyeler toplantılara katılırlar; söz hakları vardır, oy hakları yoktur.

MADDE 15 — Genel Yönetim Kurulu, iki kongre arasında partinin en yüksek SEVK ve İDARE ve denetleme organıdır. Büyük Kongre kararlarını gerçekleştirmekle; parti programı ve Büyük Kongre kararları ışığında Partinin siyasetini çizip yürütmekle görevlidir. Bu görev ve yetkilerini Merkez Yürütme Kurulu eli ile kullanır. Genel Yönetim Kurulu, Büyük Kongrenin kapanışından sonra, salt çoğunlukla, derhâl toplanır. Nisap olmadığı takdirde 15 gün sonra için vâki davet üzerine hazır bulunanlarla toplanır. Yeni Genel Başkan, Genel Sekreterler ve Merkez Yürütme Kurulu seçilinceye kadar eskilerinin görevleri devam eder, Genel Yönetim Kurulu ilk toplantısında asli üyeleri arasından, asli üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oy, açık sayımla bir dönem için Parti Genel Başkanını seçer. İlk iki oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, üçüncü oylamada mevcudun üçte iki çoğunluğu ile yetinilir. Yine gerekli çoğunluk elde edilemezse, üç oylamada toplam olarak en çok oy kazanmış olan aday Genel Başkan seçilmiş sayılır. Aynı kimsenin üst üste genel başkan seçilmesi caizdir.

Genel Yönetim Kurulu asli üyeler arasından, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu, gizli oy ve açık sayımla merkez Yürütme Kurulunu ve yedeklerini seçer. İlk iki oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, üçüncü oylamada mevcudun üçte iki çoğunluğu ile yetinilir. Gerekli çoğunluk yine sağlanamazsa üç oylamada, toplam olarak en çok oy almış olan seçilmiş sayılır.

Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulunun asli üyeleri arasından, Genel Başkanca gösterilen dört adaydan ikisini, gizli oy ve açık sayımla Genel Sekreterliğe seçer. Genel Sekreterlerden biri işçi veya sendika yöneticisi olacaktır.

Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulunu denetler. Üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun vereceği kararlarla, Merkez Yürütme Kurulunun tamamını veya bir kısmını ve Genel Sekreterleri görevden affedebilir. Genel Sekre-

terler Genel Başkanın teklifi ile de görevden düşürülebilir. Genel Başkanın görevden düşürülmesi için, Genel Yönetim Kurulu üye tam sayısının en az üçte birinin gerekçeli yazılı teklifi ve Genel Yönetim Kurulu üye tam sayısının üçte ikisinin çoğunluk kararı şarttır.

Toplanması :

MADDE 16 — Genel Yönetim Kurulu Genel Başkanın başkanlığında olağan olarak 3 ayda bir defa toplanır. Bu toplantı gündem maddeleri bitinceye kadar sürer. Genel Yönetim Kurulu üye sayısının 1/5 inin isteği ile gündeme yeni maddeler konulabilir. Gelecek toplantı yer ve gününü Kurul kendisi tayin eder. Olağanüstü toplantılarını Genel Başkanın isteği ile veya kendi üyelerinin 1/3 inin yazılı isteği ile yapar. Olağanüstü toplantılar Genel Sekreterlik kanalı ile düzenlenir.

C — MERKEZ YÜRÜTME KURULU

Kuruluş :

MADDE 17 — Merkez Yürütme Kurulu Partinin en yüksek yürütme organıdır. Genel Yönetim Kurulunun iki toplantısı arasında partinin yüksek menfaatlerinin gerektirdiği kararları almakla görevlidir.

Merkez Yürütme Kurulu, Genel Yönetim Kurulunun 15. madde gereğince seçtiği 12 asil üye ile Genel Başkanın kuruludur. Genel Sekreterler bu sayıya dahildir. Merkez Yürütme Kurulunun 6 da yedek üyesi vardır.

Genel Başkan Merkez Yürütme Kurulunun da başkanıdır.

Merkez Yürütme Kurulu seçiminden sonraki üç gün içinde ilk toplantısını yapar. Asli üyeler arasından birini Genel Saymanlığa seçer ve üyeleri arasında görev taksimi yapar.

Genel Sayman yardımcılarını ile birlikte Genel Merkezin

hesap işlerini yürütür ve teşkilât kademelerinin hesaplarını denetler.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 18 — Genel Yönetim Kurulu adına hareket eden Merkez Yürütme Kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

- a) Büyük Kongre kararlarını ve Genel Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak; bunların gerçekleştirilmesi için gerekli her türlü işlemi yapmak;
- b) Partinin teşkilâtını genişletmek, işçi sınıfını ve emekçi halk yığınlarını parti programı ışığı altında eğitmek, aydınlatmak;
- c) Partinin program ve tüzüğü gereğince bütün parti teşkilâtını yönetmek ve denetlemek;
- ç) Partinin sevk ve idaresinde program ve tüzük hükümlerinin uygulanmasına ait yönetmelikler yapmak ve uygulamak;
- d) Parti Genel Yönetim Kuruluna, 2 toplantı arasındaki çalışmalarını ve Dünya ve Yurt olayları hakkında rapor sunmak ve Genel Yönetim Kurulu toplantılarının gündemini hazırlamak;
- e) Parti faaliyetleri ile ilgili büroları kurup çalışmalarını düzenlemek ve denetlemek;
- f) Partinin görüşlerini ve siyasetini memleket genel oyuna açıklamak; desteğini kazanmak;
- g) Büyük Kongre'yi hazırlamak;
- h) Büyük Kongreye sunulacak teklif maddelerini tesbit etmek (Merkez Yürütme Kurulu, Büyük Kongre'den en az 4 ay evvel Yurt ve Dünya meselelerine dair Büyük Kongreye sunulacak teklif maddelerini hazırlar, teşkilâta bildirir ve basın yolu ile yayar. Her teşkilât kademesi bu maddeler üzerinde üyeleri arasında tartışma konferansları tertipler, teklif maddelerine eklenmesini istediği yeni maddeleri bir ay içinde karşı teklif olarak Merkeze bildirir. Merkez Yürütme Kurulu durumu bir kere daha inceledikten sonra Büyük

Kongre gündemine girecek olan teklif maddelerini kesinlikle tesbit eder ve Genel Yönetim Kurulunun onayına sunar);

i) Büyük Kongre'de seçimi yapılacak Parti Merkez Organlarına ait aday listesini hazırlamak (bu listede yer alan aslı ve yedek adayların niçin tercih edildiği, yapmış olduğu hizmetler belirtilerek gösterilir. Maksat büyük kongrenin seçime ilgili ypratıcı faaliyetlerden uzak kalmasını sağlamak, partiye en iyi hizmet edecek olan kimselerin seçilmesini mümkün kılmak için delegelere objektif bilgiler sunmaktır. Delegeler sunulan listedeki kimseleri seçip seçmemekte serbesttir);

j) Partinin kesin hesap ve bütçesini hazırlamak;

k) Büyük Kongrede okunacak çalışma raporunu hazırlamak ve Genel Yönetim Kurulunun onayına sunmak;

l) Partinin katılacağı seçimlerde aday listelerini tertiplemek veya alt kademelerde tertiplenmiş listeleri inceleyip, listeyi sunan alt kademenin de görüşünü aldıktan sonra gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak onaylamak;

m) Derhâl seçeceği 3 kişilik bir kurul marifetiyle idare edilmek ve karar gününden itibaren en geç bir ay içinde olağanüstü kongrede yeni Yönetim Kurulu seçilmek şartıyla İl veya İlçe Yönetim Kurullarına işten el çektirmek.

Toplanması :

MADDE 19 — Merkez Yürütme Kurulu haftada en az bir defa Genel Merkezde Genel Başkanın başkanlığında toplanır. Gelecek toplantı gününü kendisi tayin eder. Gündemi Başkanlık Bürosu hazırlar.

Üyelerin 1/3 inin isteği ile gündeme yeni maddeler konulabilir.

Olağanüstü toplantılar Genel Başkanlık Bürosunun çağırması ile yapılır.

Bürolar :

MADDE 20 — Merkez Yürütme Kurulu tarafından kurulan ve bu kurula bağlı olarak çalışan başlıca bürolar şunlardır :

- a) Başkanlık Bürosu;
- b) Parti Teşkilât Bürosu;
- c) Sendikalar ve Meslekî Teşekküller Bürosu;
- ç) Köy İşleri Bürosu;
- d) Propaganda ve Basın Bürosu;
- e) Bilim ve Araştırma Bürosu;
- f) Kültür İşleri Bürosu;
- g) Mali İşler Bürosu;
- h) Gençlik Teşkilâtı Bürosu;
- ı) Kadınlar Teşkilâtı Bürosu.

Gerektikçe başka bürolar da kurulur. Bürolar isimlerinin anlattığı işlerle uğraşır. Her büro gerektiği kadar üyeden kurulur. Her büroya Genel Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden veya parti üyelerinden seçilmiş bir sekreter başkanlık eder. Bunlar Merkez Yürütme Kurulunca seçilir.

Başkanlık Bürosu : Genel Başkan'a bağlı olarak kurulur ve Genel Sekreterlerin direktifi altında çalışır. Bu büro diğer büroların çalışmalarını plânlar ve âhenleştirir. Bunların çalışma sonuçlarını değerlendirir; Parti alt kademe organlarına Merkez Yürütme Kurulu adına müşahhas direktifler verir; Partinin genel siyasetini uygular; gerekli tedbir ve kararları alır. Bu işlerde Genel Sekreterler, gereği kadar yardımcı kullanırlar. Partinin yazışma işlerini de bu büro yürütür.

Bilim ve Araştırma Bürosu : Merkez Yürütme Kurulunca seçilmiş bir sekreterin başkanlığında ekonomi, maliye, hukuk, tarih ve sosyoloji gibi sosyal bilim uzmanlarından olmak üzere en az üç kişiden kurulur.

Görevi : Genel Başkanın veya Sekreterlerin incelenmesini istediği konuları Parti programı ve bilim ışığında inceleyip konuyu açıklayan bir rapor hazırlamak ve Başkanlık Bürosuna sunmaktır.

Bilim ve Araştırma Bürosu, incelenmesinde parti için yararlı gördüğü konuları da kendiliğinden ele alıp inceleyebilir. Hazırladığı raporu Başkanlık Bürosuna sunar.

Bilim ve Araştırma Bürosu gerekli görürse, partili olmayan bilim adamlarının veya uzmanların fikirlerinden de yararlanabilir; bir konuyu bunlarla birlikte tartışmak üzere seminerler tertip edebilir. Hülâsa partinin bilimden yararlanması için bütün gücü ile çalışır.

Bilim ve Araştırma Bürosu bir danışma organıdır.

Öteki büroların çalışma konuları ve şekilleri Merkez Yürütme Kurulunca hazırlanacak birer yönetmelikle düzenlenir.

Ç — MERKEZ HAYSİYET DİVANİ

Kuruluş :

MADDE 21 — Merkez Haysiyet Divanı Büyük Kongre tarafından seçilir. Merkez Haysiyet Divanı mevcut delegelerin üçte iki çoğunluğu ve gizli oy açık sayımla, üyeler arasından seçilen 7 asil üyeden kurulur. Birinci oylamada bu çoğunluğu sağlayamayan adaylar için ikinci defa oylama yapılır. İkinci oylamada da gerekli çoğunluğu sağlayamayanlar üçüncü oylamaya girerler, üçüncü oylamada üçte iki çoğunluk sağlayamayanlar arasından, üç oylamada toplam olarak en çok oy almış olanlar seçilmiş sayılır. Asli üye sayısı dolduktan sonra en çok oy alan adaylar, oy sıralarına göre yedek üye seçilmiş sayılırlar. Yedek üye sayısı (3) tür.

Merkez Haysiyet Divanına seçilen üyeler Genel Yönetim Kurulunda, Merkez Yürütme Kurulunda ve partinin diğer organlarında görev alamazlar.

İlk toplantıda Merkez Haysiyet Divanı üyeleri bir başkan, iki raportör seçerler.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 22 — Merkez Haysiyet Divanı; İl Yönetim Kurulları üyeleri, İl Haysiyet Divanları üyeleri ve Parlamento grupları üyeleri hakkında disiplin cezaları verir.

Merkez Haysiyet Divanının yazı ile dikkati çekme hakkındaki kararları kesindir. Partiden çıkarma cezası kararları Büyük Kongrenin onayından sonra kesinleşir,

Merkez Haysiyet Divanı İl Haysiyet Divanlarınca verilen ve itiraz olunan kararları tetkik edip karara bağlar.

Haysiyet Divanlarında kovuşturma usulü, itiraz şekli ve müddetleri gibi hususlar Merkez Haysiyet Divanınca hazırlanıp Merkez Yürütme Kurulunca onaylanan bir yönetmelikle düzenlenir.

Toplanması :

MADDE 23 — Merkez Haysiyet Divanı, Genel Başkan veya Genel Sekreterlerin veya kendi başkanının çağırısı üzerine toplanır.

D — İL ve İLÇE KONGRELERİ

Kuruluş :

MADDE 24 — İl Kongresi; o ile bağlı ilçelerin, aidatını ödemiş her ilk 100 veya daha az sayıda üyesi için (1) ve 100 den sonra her 300 üyesi için de (1) delege hesabı ile seçip gönderecekleri delegelerden kurulur.

İlçe başkanları ve denetçileri İl Kongresinin tabii delegeleridir.

İlçe Kongresi o İlçe hudutları içinde kayıtlı bütün üyelerin iştirakiyle kurulur.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 25 — İl ve İlçe Kongrelerinin başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

- Gündemde yazılı olan maddeleri görüşüp karara bağlamak;
- Yönetim Kurullarının çalışma raporlarını incelemek, telif ettikleri maddeleri tartışıp gerekli kararı almak;
- Kesin hesap raporunu incelemek ve organları ibra etmek;
- Bütçeyi kabul etmek;

d) Bir üst kongreye gidecek delegeleri ve organları seçmek;

e) Mahallî işleri, Yurt ve Dünya olaylarını program ışığında tartışmak (Katılan delegelerin en az 1/20 inin isteği ile gündeme yeni maddeler ilâve edilebilir).

Toplanması :

MADDE 26 — İl ve İlçe Kongreleri, yılda bir kere ve mevsim şartlarına göre Yönetim Kurullarınca tayin edilen tarihte toplanırlar.

İl Kongreleri olağanüstü toplantılarını delegelerinin 1/5 inin isteği veya Yönetim Kurullarının kararı ile yapılıır. Ancak gerek bu istek gerek Kurul kararının, Merkez Yürütme Kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır.

İlçe Kongrelerinin olağanüstü toplantıları o ilçelerde kayıtlı üyelerin 1/5 inin isteği üzerine veya İlçe Yönetim Kurullarının kararı ile yapılabilir. Ancak gerek istek, gerek İlçe Yönetim Kurullarının bu kararının Merkez Yürütme Kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır.

İl ve İlçe Kongreleri, ilgili Yönetim Kurullarının Başkanları veya Yönetim Kurulunun çekilmesi takdirinde üst kademe Yönetim Kurulunca görevlendirilecek bir delege tarafından yoklama yapıldıktan sonra, seçilmiş delegelerinin tam sayısının salt çoğunluğu ile açılır. Çoğunluk sağlanamazsa toplantı bir hafta içinde çoğunluk aranmaksızın yapılıır, durum delegelere duyurulur.

Kongrelerde bir başkan ve iki yardımcı ve gereği kadar sekreter seçilir.

Her kongrenin gündemi kendi kademesi Yönetim Kurulları tarafından ve Merkez Yürütme Kurulunun görüşülmesini istediği konuları mutlaka içine almak suretiyle hazırlanır.

Kongreler işlerini kolaylaştırmak üzere gereği kadar komisyon seçerler.

Kongrelerde Yönetim Kurullarına seçilen üyelerin hüviyetleri bir hafta içinde o yerin en büyük Mülkiye Amirine bildirilir.

İl ve İlçe Kongre kararları ilân edilir.

E — İL ve İLÇE YÖNETİM KURULLARI

Kuruluş :

MADDE 27 — İl Yönetim Kurulları, İl Kongrelerince gizli oy ve açık sayımla seçilen 7-13 üyeden kurulur. Kongre 3 de yedek üye seçer.

İlçe Yönetim Kurulları, İlçe Kongrelerince gizli oy ve açık sayım ile seçilen 5-9 asli üyeden kurulur. Kongre 3 de yedek üye seçer.

İl ve İlçe Yönetim Kurullarına seçilen üyeler seçimlerini takip eden ilk hafta içinde toplanırlar, aralarından bir başkan ve bir sayman seçerler, üyeler arasında iş bölümü yaparlar.

Başkan, İl kademesinde partiyi temsil eder. Partinin yazışma işlerini kuruldan kendisine seçeceği bir yardımcı sekreterle birlikte yürütür.

Sayman İl'in hesap işlerine bakar.

İlçe Yönetim Kurullarında, kurulun ilk toplantısında kendi üyeleri arasından seçeceği Başkan da aynı yetkileri kendi kademesinde kullanır; Ona da Yönetim Kurulundan seçeceği bir sekreter yardımcı eder. İlçe Yönetim Kurulu içinden seçilen Sayman, İlçenin hesap işlerini yürütür.

İl ve İlçe Yönetim Kurullarına seçilecek üyelerin kesin sayısını, Merkez Yürütme Kurulu kongrelerden evvel belli eder.

Görev ve Yetkiler :

MADDE 28 — İl Yönetim Kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

a) Genel Merkezin karar ve direktiflerini yerine getirmek, bunların ilçe teşkilâtı tarafından uygulanmasını sağlamak;

b) İl Kongresinin kararlarını gerçekleştirmek;

c) İlçe Yönetim Kurullarının çalışmasını âhenkleştirmek;

g) İlçe Yönetim Kurullarından çalışmalarını hakkında rapor istemek, bu raporları incelemek, yetkisi içinde olan hususları karara bağlamak, tenkit edilecek yerleri varsa yazılı

tenkitlerini İlçe Yönetim Kurullarına bildirmek, Genel Merkez'in yetkileri ile ilgili hususlardaki rapor ve teklifleri Merkez'e iletmek;

d) Yeni İlçe Yönetim Kurulları kurarak Parti teşkilatını genişletmek, Partinin emekçi halk yığınları tarafından benimsenmesi için çalışmak;

e) Parti temsilcilerinin İl çapında bütün mahalle, işyeri ve köylere yayılmasına çalışmak ve bunların çalışmalarını İl ölçüsünde âhenleştirmek;

f) İlçe Yönetim Kurullarında çalışan partililerin siyasi, sosyal ve ekonomik meselelerdeki bilgilerini arttırmak için kurslar açmak;

g) Belirli sürelerde en az ayda bir kere parti temsilcilerini İl Merkezinde toplayıp bunlardan işyerlerindeki, mahallelerdeki ve köylerdeki durumu öğrenmek, gerekli direktifleri vermek;

h) İl Kongresini ve gündemini hazırlamak, çalışma raporunu, İl bütçesini ve İl Yönetim Kurulu adayları listesini kongreye sunmak.

İlçe Yönetim Kurulu, İl Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerini kendi kademesinde sahiptir. İl Yönetim Kurulunun gördüğü işlerin benzerini kendi kademesinde görür; özellikle parti temsilcilerinin seçimini ve çalışmalarını birinci derecede yürütür.

Toplanması :

MADDE 29 — İl ve İlçe Yönetim Kurulları haftada en az bir kere toplanır. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Toplantı günlerini kendisi kararlaştırır. Gündemleri Başkan ve Sekreter hazırlar.

F — İL HAYSİYET DİVANLARI

Kuruluş :

MADDE 30 — İl Haysiyet Divanları İl Kongrelerince gizli oy açım sayım ile seçilen 3 asil üyeden kuruludur. Ayrıca iki de yedek üye seçilir.

İl Haysiyet Divanı üyeleri İl veya İlçe Yönetim Kurullarında görev alamazlar. İlk toplantıda İl Haysiyet Divanı üyeleri aralarından bir başkan ve bir raportör seçerler.

Görev ve Yetkiler :

MADDE 31 — İl Haysiyet Divanları, İlçe Yönetim Kurulu üyeleri veya başkanları ile parti üyeleri hakkında disiplin cezaları verir.

İl Haysiyet Divanı kararlarına karşı ilgililer Merkez Haysiyet Divanında itiraz edebilirler.

Partiden çıkarma cezası Büyük Kongre'nin onayı ile kesinleşir.

Toplanması :

MADDE 32 — İl Haysiyet Divanları İl Yönetim Kurulunun çağrısı üzerine toplanırlar.

B Ö L Ü M İ V

Parti Genel Başkanı ve Genel Sekreterler

A — GENEL BAŞKAN

Seçimi :

MADDE 33 — Genel Başkan, Tüzüğü'nün 15. maddesinde gösterilen şekilde seçilir. Genel Başkanlık boşaldığı takdirde Genel Yönetim Kurulu yine kendi üyeleri arasından gizli oy açık sayımla bir Genel Başkan seçer. Yeni Başkanın görev ve yetkileri gelecek büyük kongreye kadar devam eder.

Genel Başkan Cumhurbaşkanlığına seçilirse, Parti Başkanlığından ayrılmış sayılır.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 34 — Genel Başkan Partiyi temsil eder. Parti adına demec vermek yalnız Genel Başkanın hakkıdır. Genel

Başkanın yetki vereceği Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden biri de bu hakkı kullanabilir.

Genel Başkanın veya yetkilendirdiği kimsenin parti adına vereceği demeg, Parti programına, Büyük Kongre kararlarına, Genel Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu kararlarına aykırı olamaz.

Genel Başkan, program ve Büyük Kongre kararları ışığında Parti siyasetini çizmekte, Partiyi sevk ve idare etmekte, partinin birliğini korumakta, parti organlarının çalışmalarını âhenkleştirmekte, hülâsa Partinin etkin bir siyasi kuvvet haline gelmesi için gerekli bütün işleri yapmakta, Parti Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu ile birlikte ve ortaklaşa görevli ve sorumludur.

Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu ve Başkanlık Bürosu toplantılarına başkanlık eder. Bu kurulları gerekli gördüğü zaman gündemini kendisi hazırlayarak toplantıya çağırır; Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarının uygulanmasını Genel Sekreterler ile birlikte sağlar; Büyük Kongreyi açar ve çalışma raporunu okur.

B — GENEL SEKRETERLER

Seçimi :

MADDE 35 — Genel Sekreterler tüzüğü'nün 15. maddesinde gösterilen şekilde seçilirler.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 36 — Genel Sekreterler Genel Başkanın en yakın iş arkadaşı ve yardımcılarıdır. Genel Başkanın direktifi altında Genel Yönetim Kurulunun ve Merkez Yürütme Kurulunun kararlarının uygulanmasını sağlarlar. Genel Sekreterler Partinin bütün yazı işlerini, Başkanlık Bürosu vasıtasıyla yürütürler.

Parti birliğini korumak; parti organlarının âhenkli çalış-

malarını sağlamak ve teşkilâtı denetlemek Genel Sekreterlerin başlıca görevidir.

Genel Başkanın bulunmadığı zamanlarda Başkana kıdem sırasıyla vekâlet ederler. Aralarındaki iş bölümü Merkez Yürütme Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikle belirtilir.

B Ö L Ü M V

Parti Temsilcileri ve Listeler

A — PARTİ TEMSİLCİLERİ

MADDE 37 — Partinin ilk teşkilât kademesi olan ilçe ile parti üyeleri arasındaki her türlü münasebet, parti temsilcileri vasıtasıyla yürütülür. Parti temsilcileri bir teşkilât kademesi değildir. Parti temsilcilerini İlçe Yönetim Kurulu seçer. Ancak İl Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu kararı ile bu temsilcilerin yerine başka parti üyeleri getirilebilir.

B — LİSTELER

MADDE 38 — Bu madde yürürlükten kaldırılmıştır.

B Ö L Ü M VI

Parti Meclis Grupları

A — PARLAMENTO GRUPLARI

MADDE 39 — T.B.M.M.'nin partili üyeleri, buldukları meclislerde (Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu), Partinin Meclis gruplarını kurarlar. Millet Meclisi Grubu ile Cumhuriyet Senatosu Grubu, birleşerek partinin T.B.M.M. Grubunu vücuda getirirler.

Disiplin Cezaları ve Koğuşturma Usulü

A — DİSİPLİN CEZALARI

MADDE 43 — Üyelere verilecek disiplin cezaları iki türdür :

DIKKATI ÇEKME : Yetkili parti organlarının kendisine verdiği parti ödevini savaşlayan veya yetkisini aşan üyenin yazı ile dikkati çekilir. İki kongre arası 2 kere dikkati çekilen üye ödev gördüğü organdan düşürülür. O dönemde aynı organda görev alamaz.

ÇIKARMA : Aşağıdaki fiilleri işleyen üyelere partiden çıkarma cezası verilir :

a) Parti programına, tüzük ve yönetmelik hükümlerine ve bunları açıklayan parti yorumları ile parti organları tarafından verilen kararlara karşı cephe almak veya bunların uygulanmasını engellemek;

b) Başka parti adaylarına veya bağımsızlara oy vermek, veya onlar yararına propaganda yapmak veya parti adayları aleyhinde çalışmak;

c) Partiyi özel çıkarlara âlet etmek;

ç) Parti teşkilâtının birliğini veya parti içindeki dayanışmayı bozacak şekilde davranmak veya parti organlarından gizli ve parti aleyhinde maksatlı faaliyetleri sabit olmak;

d) Parti içinde kişilerle uğraşmayı alışkanlık haline getirmek;

e) Parti parasını veya malını çalmak, emniyeti suiistimal yolu ile zimmetine geçirmek veya aynı suçlara iştirak etmek ve bu suçları mahkeme kararı ile kesinleşmiş olmak.

Partinin meclis grupları en az on kişiden kurulur. Meclislerdeki partili üyelerin sayısı onar kişiden azsa, bunlar bir başkan etrafında gene topluca hareket ederler.

Partinin Genel Başkanı, üyesi bulunduğu Meclis Grubunun ve T.B.M.M. Parti Grubunun başkanıdır. Genel Başkan Parlâmento üyesi değilse, grup başkanlıklarına Genel Sekreterler getirilir. Onlar da Parlâmento üyesi değilse üyeler aralarından birini başkan seçerler.

Meclis Gruplarının sözcülüğünü Başkanlar veya grup Yönetim Kurulunca görevlendirilen üyeler yaparlar.

MADDE 40 — Partili milletvekilleri ile senatörler, parlâmentodaki çalışmalarında:

a) Parti program ve tüzüğüne, Büyük Kongre kararlarına ve Genel Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulu karar ve direktiflerine ve grup kararlarına uymakla görevlidirler;

b) Partinin Merkez organlarınca veya grupça karara bağlanmamış olan konularda, parti program ve tüzüğü çerçevesi içinde görüşlerini açıklamakta ve oylarını kullanmakta serbesttirler.

MADDE 41 — Parti Parlâmento Grupları ile organlarının çalışma, seçim ve görüşme usulleri Genel Yönetim Kurulunca hazırlanacak bir iç yönetmelikle düzenlenir.

B — MAHALLİ MECLİS GRUPLARI

MADDE 42 — Mahalli meclis grupları : Mahalli meclislerdeki partiye kayıtlı üyeler bir grup teşkil ederler. Bunlar iki kişiden fazla iseler kendi aralarında bir başkan seçerler. Başkan aynı zamanda grubun sözcüsüdür. Mahalli meclis üyeleri parti tüzük ve programına uyarlar. Bunlar ayrıca kendi mahalli kongreleri ile üst kurul ve kendi grup kararlarına uymak zorundadır.

B — KOĞUŞTURMA USULÜ

MADDE 44 — Her üye ve her organ disiplin cezasını gerektiren olaylardan dolayı şikâyet hakkına sahiptir.

a) Olayı öğrenen üye bunu bağlı bulunduğu Yönetim Kuruluna bildirir. Şikâyeti Yönetim Kurulundan ise bir üst Yönetim Kuruluna başvurur.

Yönetim Kurulu şikâyetin gerçekliğine inandırıcı deliller varsa şikâyet konusunu bir karara bağlamak üzere ilgili Haysiyet Divanına sunar.

b) Olayı Yönetim Kurullarından birisi öğrenmişse ve elinde inandırıcı delilleri de varsa dosyayı gereğinin yapılması için ilgili Haysiyet Divanına veya Büyük Kongreye sunar.

MADDE 45 — Disiplin cezalarını, İl Haysiyet Divanları, Merkez Haysiyet Divanı ve Büyük Kongre verir.

Merkez Haysiyet Divanı; İl İdare Kurulu üyeleri, İl Haysiyet Divanı üyeleri ve Parlamento Grupları üyeleri hakkında disiplin cezası verir.

Merkez Haysiyet Divanının yazı ile dikkati çekme cezasına ait kararları kesindir. Partiden çıkarma cezası kararları Büyük Kongrenin onayından sonra kesinleşir.

Büyük Kongre; Genel Başkan ile Genel Sekreterleri, Genel Yönetim Kurulu üyeleri, Merkez Yürütme Kurulu üyeleri ve Merkez Haysiyet Divanı üyeleri hakkında tüzüğün 43. maddesinde yazılı cezaları doğrudan doğruya verir ve uygular, İl Haysiyet Divanları ile Merkez Haysiyet Divanı tarafından verilmiş partiden çıkarma cezası kararlarını inceler ve haklı bulursa onaylar.

MADDE 46 — Disiplin koğuşturma ve cezaların uygulanması hakkında Merkez Haysiyet Divanının bu tüzük hükümleri çerçevesinde hazırladığı ve Merkez Yürütme Kurulunun onayladığı özel yönetmelik uygulanır.

B Ö L Ü M VIII

Mali Hükümler ve Denetçiler

A — PARTİNİN GELİRLERİ

MADDE 47 — Partinin başlıca gelirleri şunlardır:

- Parti üyelerinden alınacak aidat;
- Partiye yapılacak bağışlar;
- Piyango, temsil, konser, müsamere, balo, güreş, koşu, gezi ve buna benzer müsabaka ve eğlenceler tertibi suretiyle elde edilecek paralar;
- Takvim, rozet, kimlik kâğıdı geliri;
- Parti yayınlarının safi geliri;
- Parti mallarının gelirleri.

MADDE 48 — Alt kademelerin gelirlerinden ne miktarının üst kademelere ödeneceği, Merkez Yürütme Kurulunca belirtilir.

Parti paraları bankalarda durur.

Yönetim Kurulları başkan ve saymanlarının birlikte imzaları ile bu paralar çekilir. 500 liraya kadar olan masraflar sonradan kurul kararı alınmak suretiyle başkan ve sayman tarafından birlikte yapılabilir.

Yönetim Kurulları, Merkez Yürütme Kurulu tarafından yapılacak muhasebe işleri yönetmeliğine göre hareket ederler.

MADDE 49 — Parti adına mali taahhüde girişmek veya bu hususta temsil selâhiyeti vermek, Merkezde Genel Başkan ile saymanın, İl ve İlçelerde başkan ve saymanların birlikte imzaları ile olur.

Bu işlemlerin yapılabilmesi için Merkez Yürütme Kurulunun kararı şarttır.

B — DENETÇİLER

MADDE 50 — Mali işleri denetlemek üzere merkezde

Genel Yönetim Kurulu 3-5; İl ve İlçelerde kendi kongreleri 1-3 denetçi seçer.

Denetçiler 6 ayda bir, bir üst kademe Yönetim Kuruluna alt kademenin işlemleri hakkında rapor verirler.

Merkezde bu rapor Genel Yönetim Kuruluna verilir; ayrıca merkez denetçileri, Büyük Kongreye; İl ve İlçe denetçileri de kendi kongrelerine mali işler hakkında rapor sunarlar.

Merkezdeki denetçiler diğer denetçilerin üstüdür.

B Ö L Ü M IX

Seçimlerde Adayların Tesbiti

MADDE 51 — Partinin seçime katılacağı illerdeki milletvekili ve senato üyesi aday listeleri, her İl'de kurulacak Yoklama Kurulları tarafından demokratik usuller dairesinde yapılacak yoklamalar sonunda düzenlenir ve adayların sıraları belirtilir; bu listeler Merkez Yürütme Kuruluna gönderilir.

Partinin seçime katıldığı illerde göstereceği milletvekili ve senato üyesi adayları toplamının %10'unu Merkez Yürütme Kurulu seçer, bunların İl Yoklama Kurullarından gönderilen aday listelerindeki sıralarını tesbit eder.

İllerde kurulacak olan Yoklama Kurullarının kuruluş ve işleyişi, Merkez Yürütme Kurulunca tüzük hükümleri gözetilerek hazırlanacak özel bir yönetmelikle açıklanır.

Özel kanunlarına göre yapılacak diğer seçimlerde de bu madde hükmü uygulanır.

B Ö L Ü M X

Ortak Hükümler

MADDE 52 — Parti organları birbirine kademeli olarak bağlıdır. Bir üst organın kararı bütün alt organları bağlar.

Her organın kendi kademesinde aldığı kararlar ancak kendinden aşağı organları bağlar. Her üst kademedeki organ alt kademedeki organları denetler.

MADDE 53 — Partinin bütün organlarında görevli bulunanlardan yarısının, kendisi üretim araçlarına sahip olmadığı için emek gücünü üretim aracı sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından seçilmiş olması gözetilir. Yönetim organlarınca kongrelere sunulacak aday listeleri, bu esasa göre tertiplenir; Kongreler de delege ve organları bu esastan ilham alarak seçerler.

MADDE 54 — Parti Yönetim Kurullarının başlıca görevlerinden biri de parti üyelerini ve işçi sınıfı ile bütün emekçi halk yığınlarını parti programının ışığında eğitmek, yurt ve dünya meseleleri hakkında aydınlatmaktır.

Bu görevin nasıl yerine getirileceğini Merkez Yürütme Kurulu yönetmelikler ve bildirimlerle açıklar.

MADDE 55 — Tüzükte aksi yazılı olmadıkça parti organlarının toplantı ve kararlarında salt çoğunluk aranır. Eşitlik halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

MADDE 56 — Özur bildirmeksizin üst üste 2 defa toplantılara gelmeyen ve bir yıl içinde 7 toplantıya özürsüz olarak gelmeyen üye bağlı bulunduğu kuruldan istifa etmiş sayılır.

MADDE 57 — Her kurul ve organ kanunun emrettiği ve görevleriyle ilgili defterleri, özellikle bir karar defteri, bir üye kayıt defteri, bir gelen giden yazılar defteri, bir demirbaş eşya defteri, bir gelir gider defteri, bir görevli üye devam defteri tutar.

MADDE 58 — Partinin feshi halinde parti malları ve mevcudu Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonuna veya ona halef olan teşekküle, o da mevcut değilse İstanbul İşçi Sigortaları Hastahanesine devrohnur.

KURUCULAR

Türkiye İşçi Partisinin Kurucuları şunlardır:

KEMAL TÜRKLER — Himmet - 1926 - T.C. - Denizli - Sendikacı, Maden İşçisi - Cağaloğlu, Nuruosmaniye Cad. No. 38 - İstanbul.

AVNİ ERAKALIN — Abdurrahman - 1341 - T.C. - İstanbul - Sendikacı, Tekstil İşçisi - Nişantaşı Baytar Ahmet Efendi Sok. No. 69 - İstanbul.

ŞABAN YILDIZ — Abdurrahman - 1333 - T.C. - Naslıç - Sendikacı, Tekstil İşçisi - Edirnekapı Salma Tomruk Cad. 106 İstanbul.

İBRAHİM GÜZELCE — İsmail - 1338 - İstanbul - T.C. - Taşkasap Nevbahar Mah. Dartüşşüfa Sok. No. 38 Oğuzer Ap. Kat 2, İstanbul - Matbaa işçisi.

RIZA KUAS — İsa - 1926 - Kocacı, Hendek - T.C. - Samatya Bestekâr Hakkı Bey Sok. No. 11 İstanbul - Lâstik işçisi. Sendikacı.

KEMAL NEBİOĞLU — Cemal - 1926 - Pazar - T.C. - Şişli Perihan Sok. No. 5 Kat 2 İstanbul - Garson. Sendikacı.

HÜSEYİN USLUBAŞ — Kanber - 1331 - Drama - T.C. - Tütün işçisi - Beşiktaş İbrahim, Fulya Dere Sok. No. 3 İstanbul. Sendikacı.

SALİH ÖZKARABAY — Bayram - 1321 - Van - T.C. - Sultanahmet Şifa Hamamı Yeğen Sok. No. 16 İstanbul. Matbaa işçisi - Sendikacı.

İBRAHİM DENİZCİER — Ahmet - İstanbul - 1339 - T.C. Mecidiyeköy Kar Kuyusu Bira Kooperatifi İşçi Evleri - İstanbul. Nakliyat işçisi - Sendikacı.

ADNAN ARKIN — Mehmet - 1327 - İstanbul - T.C. - Şehzadebaşı Bozdoğan Kemeri Süleymaniye Cad. No. 3/2 İstanbul - Şoför.

NOT : Kurucular arasında bulunan Ahmet Muşlu ve Saf. fet Göküzoğlu partiden ayrılmışlardır.